

Istraživački projekti i rasprava – metode učinkovitog poučavanja

Doc. dr. sc. Ružica Vuk
Sveučilište u Zagrebu
Prirodoslovno-matematički fakultet
GEOGRAFSKI ODSJEK

Primjer uspješnog projekta

Važnost istraživačkih projekata

- „Provođenje istraživačkih projekata, u sklopu čega identificiraju neki društveni problem, traže podatke kako bi problem što bolje upoznali, analiziraju prikupljene podatke i predlažu rješenja, a zatim ih po mogućnosti i provjeravaju u praksi, najbolji su put do učenika kao aktivnoga i odgovornoga građanina.” (*Program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja za osnovne i srednje škole*)

Važnost istraživačkih projekata

- Planiranje, realizacija i prezentacija istraživačkog projekta, uz razvoj stručnih kompetencija iz nastavnog predmeta geografije, doprinosi razvoju metodičke, komunikacijske, socijalne i građanske kompetencije.
- U takvom radu „učenik propituje svoje snage i sposobnosti, otkriva u čemu je jak, stječe samopouzdanje, ovladava i upravlja procesom učenja te planira svoj daljnji razvoj.” *(Program međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja građanskog odgoja i obrazovanja za osnovne i srednje škole)*

Etape u planiranju i provedbi projekta

- Vaša iskustva?
- 1. pripremna etapa,
- 2. upoznavanje i razrada problema, planiranje,
- 3. rad na projektu po pojedinim etapama,
- 4. predstavljanje projekta,
- 5. vrednovanje projekta.

Izaberite temu projekta i razradite projekt po
etapama

Naziv projekta (tema)	
Voditelj	
Dionici	
Mjesto projekta	
Troškovnik i izvori financiranja	
Trajanje projekta	
Ciljevi projekta	Opći cilj (ciljevi) Specifični cilj (ciljevi)
Ciljna skupina	Za koga će projekt imati izravan pozitivan učinak
Krajnji korisnici	Oni koji će imati dugoročne dobrobiti od projekta na razini društva ili sektora u cjelini

Procijenjeni rezultati	
Glavne aktivnosti	
Relevantnost	Relevantnost u odnosu na specifične potrebe i ograničenja
Partneri i suradnici	
Metodologija	

Opis projekta

PRIPREMA

- aktivnosti 1
- aktivnost 2 ...

PLANIRANJE

- aktivnosti 1
- aktivnost 2 ...

PROVEDBA

- aktivnosti 1
- aktivnost 2 ...

PREZENTACIJA

- aktivnosti 1
- aktivnost 2 ...

VREDNOVANJE

- aktivnosti 1
- aktivnost 2 ...

AKCIJSKI PLAN (NACRT ISTRAŽIVANJA)

aktivnost	Tjedan / mjesec								Provedbeno tijelo / osoba
	1	2	3	4	5	6	7	8	
Priprema aktivnosti 1 (naziv)									
Provedba aktivnosti 1 (naziv)									
Priprema aktivnosti 2 (naziv)									
Provedba aktivnosti 2 (naziv)									
Priprema aktivnosti 3 (naziv)									
Provedba aktivnosti 3 (naziv)									

1. Pripremna etapa

- izbor teme projekta-detektiranje problema; upoznavanje problema;
- određivanje ciljeva projekta;
- postavljanje hipoteze;
- oluja ideja učenika: razmišljanje o načinima rješavanja problema;
- **nastavnik objašnjava svoju ulogu** – usmjeravanje, sugestije o realnosti ciljeva
- **tema i ciljevi moraju biti dovoljno intrigantni da pobude interes učenika za rad**
- **postaviti pravila (vrijeme, zadaci, ...)**
- Odgovoriti na pitanja: Zašto? Što? Za koga?

2. Planiranje

- priprema učenika – uputiti ih na literaturu i izvore – upoznavanje problema
- izraditi terminski plan provedbe-istraživački plan koji obuhvaća mjesto i vrijeme rada za svaku etapu i podetapu projekta, izbor sredstava i metoda rada
- formiranje skupina i podjela rada unutar skupina, predviđanje mogućih teškoća i mjera za njihovo uklanjanje
- osiguravanje potrebnih sredstava i radnih uvjeta

3. Rad na projektu po pojedinim (pod)etapama

- slijediti plan po podetapama
- iza svake podetape vrednovati ostvareno
- usmjeravati / kontaktirati skupine
- objediniti rezultate rada svih skupina
- zaključak-rješenje problema/proizvod
- pripremiti prezentaciju projekta

4. Predstavljanje projekta

- prezentacija rezultata projekta:
  - razine prezentacije,
  - ciljne skupine,
  - načini prezentacije

5. Vrednovanje projekta

- procjena ostvarenosti ciljeva od strane učenika, nositelja i publike
- rasprava o teškoćama i uspjesima
- poticaj za nastavak istraživanja ili nova istraživanja

Rasprava kao metoda učinkovitog poučavanja

Koji oblici usmene komunikacije jesu, a koji nisu rasprava

- početni razgovor
- rasprava – kontroverzno vođen razgovor u razredu koji protječe po dogovorenim pravilima
- debata

Rasprava kao metoda učinkovitog poučavanja

- U kojim vrstama nastave i izvannastavnoga rada koristite ovu metodu?
- U kojim etapama sata primjenjujete ovu metodu?

Kako i kada voditi raspravu? Tko vodi raspravu?

- prema pravilima
- završna etapa poučavanja, radi završnog stvaranja suda
- raspravu može voditi nastavnik, a mogu i učenici pojedinačno ili u timu
- znati diskutirati – pretpostavka: stvoreni tematski temelji (poznavanje predmeta rasprave)
- Vještina koju treba vježbati!
- zahtijeva od sudionika najteže umijeće:
- sposobnost da se živi s drugačijim shvaćanjem

Nastavnik kao voditelj rasprave

- Objašnjava pravila (igre)
- Daje riječ
- Usmjerava raspravu pitanjima i poticajima
- Ohrabruje na izražavanje kontroverznih mišljenja
- Završava raspravu sažetkom.

Korisne tehnike formuliranja pitanja voditelja / moderatora rasprave

- Kontrastivno pitanje
- Treba li uvesti građanski odgoj i obrazovanje kao obvezni predmet, DA ili NE?
- Provokacija
- Sudbina afričkih izbjeglica nas se ne tiče!
- Konfrontacija s predrasudama i klišejima
- Neki kažu, imigracija ruši cijenu radne snage na tržištu rada!

Oblici rada

- Rasprava u akvariju
- Okrugli stol

Izaberite temu

- Opišite tijek rasprave.

Koje vještine učenici dodatno razvijaju u kvalitetnoj raspravi?

- Vaša mišljenja?

Moguća pravila (Mattes, 2007)

- Obrazloži svoje mišljenje.
- Dobro slušaj.
- Daj drugima da govore.
- Ne upadaj u riječ.
- „Svađaj” se samo poštenim sredstvima.
- Ne budi pretjerano nepopustljiv
- (Razmisliti o svojem mišljenju ili promijeniti ga ne znači biti slabić!)

Deset mudrih savjeta

- Objasnite na početku svoju ulogu u raspravi.
- Oblikujte okvirne uvjete, prihvatljive za diskusiju.
- Pazite da rasprava počne mirnim tonom i neagresivno.
- Otvorite raspravu jasno formuliranim početnim pitanjem.
- Dajte riječ sugovornicima bez dugih uvoda.
- Usmjeravajte raspravu suzdržano, poticajima, otvorenim pitanjima, ponavljanjem učeničkih izjava.
- Ne komentirajte izrečene stavove.
- Aktivno slušajte, neverbalno komunicirajte, bilježite ...
- Pazite da što više učenika bude uključeno u raspravu - uvedite završni krug (poziv svim učenicima da iznesu svoje mišljenje o temi rasprave)
- Sažmite stajališta na kraju rasprave ili dajte učenicima da ga sažmu.

Zaključak

- Ne može se mudro raspravljati ako se ne poznaje tema.
- Nije dovoljno imati mišljenje, treba ga znati i obrazložiti – argumentima.
- Znati prihvatiti da drugi sudionici imaju drugačije mišljenje (različitost ljudi podrazumijeva različita mišljenja) = tolerancija.
- Drugačije mišljenje ne moramo prihvatiti, možemo druge argumentima uvjeriti u svoje mišljenje.
- Kada bismo uspješnije vježbali raspravu, ta bi vještina postala trajna – prepoznala bi se kod odraslih ljudi u javnim raspravama.